

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m. v. til disse skoler.

(Lovforslaget (nr. 142) findes i tillæg A. sp. 1801, fremsættelsen i tidenden sp. 3883).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Jørgensen: Det lovforslag, der foreligger til behandling i dag, tilsigter i første række at skabe bedre økonomiske og undervisningsmæssige forhold ved landets tekniske skoler, handelsskoler, maskinmesterskoler, maskinistiskoler og andre eksamensafdelinger inden for den kategori, der her er tale om.

I 1958 vedtoges her i tinget en lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter. Denne lov medvirkede til at bringe disse skoler et skridt fremad mod en bedre og mere tidssvarende undervisning, ligesom den indeholdt visse forbedringer i tilskudsrammerne, bl. a. øgede tilskud til skolernes drift, laboratorieudstyr, lærerlønninger m. v. Efter lovens vedtagelse lykkedes det at få en frivillig overenskomst med de kommunale organisationer om et tilskud til lærlingeskolerne på 30 pct. af det tilskud, som staten giver til disse skoler.

Der har siden den tid fundet en, kan man godt sige, eksplosionsagtig tilgang sted til de tekniske skolers eksamensafdelinger, og det har medført, at alle de økonomiske rammer i mellemtiden er blevet sprængt; det gælder i første række den ingeniøruddannelse, som var knyttet til de tekniske skoler, og derfor var man nødt til allerede i april 1962 at gennemføre en lov om teknikas økonomiske og organisatoriske forhold, hvorefter man udskilte dem fra de tekniske skoler og etablerede dem som selvejende institutioner med 100 pct. stats-tilskud; det er, så vidt jeg kan se, også de principper, man har lagt til grund for det lovforslag, som foreligger til behandling i dag, det gælder i hvert fald for de tekniske skolers vedkommende.

Som betingelse for at oppebære de i lovforslaget fastsatte tilskud skal disse skoler etableres som selvejende institutioner med repræsentanter i bestyrelserne fra

stat, kommune, erhvervsorganisationer m.v. Jeg er tilfreds med de tilskudsprocenter, der fastsættes for lærlingeundervisningens vedkommende på 60 pct. fra staten og 40 pct. fra kommunerne af det statstilskud, som gives. Det er tilskuddet til drift af skolerne, og jeg har bemærket, at der efter lovforslaget kan gives særlige tilskud til den mere bekostelige del af den lærlingeundervisning, der finder sted. Jeg ser det som en meget stor fordel, at kommunernes tilskud fastlægges i loven, og at man formodentlig lader de refusioner, der skal ske til skolerne, foregå gennem amtsskolefonden. Det vil lette skolerne ganske betydeligt i deres daglige administration. I dag er det vel sådan, at den enkelte skole må skrive rundt til alle landets kommuner, hvor eleverne kommer fra. Det vil være en stor lettelse, hvis man kan gennemføre det, der er forudsat i bemærkningerne til lovforslaget.

Bestemmelsen om, at man skal yde 100 pct. tilskud til skolernes eksamensafdelinger, vil jo i høj grad medvirke til at lette skolernes likviditet, og samtidig vil den medvirke til, at skolepengene, som mestrene i dag må betale, kan holdes på et rimeligt niveau. Det udvalg, som har beskæftiget sig med udarbejdelsen af dette lovforslag, har været inde på den tanke, at skolepengene helt skulle bortfalde for mestrenes vedkommende, men man er dog endt dér, at man siger, at det må være rimeligt, at der betales et eller andet beløb fra læremestrene til den uddannelse, der finder sted.

Vi er samtidig klar over, at hvis skolepengene for mestrenes vedkommende bliver forøget urimeligt, kan vi forudse en svigtende lærlingetilgang, og det er der naturligvis ingen, der er interesseret i.

Bestemmelserne i lovforslagets § 13 om tilskud til bygninger, ombygninger eller køb af bygninger, hvor man efter forslaget fra statens side kan yde $\frac{5}{6}$ og skolerne og kommunerne $\frac{1}{6}$, er efter de erfaringer, vi har, tilfredsstillende, og jeg vil gerne udtale det håb og ønske, at det må være muligt for skolernes ledelse og kommunerne at blive enige om at fremskaffe den ene sjattedel, der er tale om.

Mens det stort set er tilfredsstillende resultater, der gennem denne lovgivning

[Peter Jørgensen.]

opnås for de tekniske skoler og deres eksamensafdelinger, har der i det udvalg, der har beskæftiget sig med dette lovforslag, været divergerende meninger. Det gælder i høj grad for handelsskolernes vedkommende. Disse skoler har ikke i samme udstrækning som de tekniske skoler gennemført en centralisering, af undervisningen, en centralisering, som jo i og for sig var forudsat i den lærlingelov, som vi vedtog i 1956. Der findes nu her i landet kun ca. 75 tekniske skoler — der var tidligere over 300 — og de skoler, der nu er tilbage, er praktisk taget alle etableret som selvejende institutioner.

Et mindretal i det udvalg, som har forberedt dette lovforslag, har ikke kunnet følge flertallets krav om, at betingelsen for at få de i loven fastsatte tilskudsprocenter er, at man etablerer sig som selvejende institution med samme organisationsform, som gør sig gældende for teknika og de tekniske skoler.

Mindretallet har ønsket at bibeholde skolerne som privatejede skoler; og jeg skal heller ikke her nægte, at handelsforeninger og andre organisationer, som gennem årene har stillet sig i spidsen for undervisning på disse områder, har gjort et i høj grad fortjenstfuldt stykke arbejde, men den hastige udvikling, der har fundet sted på erhvervets område, og også i høj grad inden for handelsområdet, kræver, at man i dag må have en bedre og mere tidssvarende uddannelse af de lærlinge, som antages.

Jeg kan her pege på f.eks. den udvikling, der har fundet sted for butikshandelens vedkommende med supermarkeder og større forretningsenheder; og lignende kan jeg pege på for kontorområdet med den mekanisering, som finder sted med elektronregnemaskiner, hulkortsystemer og meget andet. Derudover må jeg måske også pege på, at man for handelsuddannelsens vedkommende må lægge stærkere vægt på sprogundervisningen med meget mere. Dertil kommer, at man også for handelens vedkommende må specialisere sig, præcis som man har gjort det inden for de tekniske uddannelser.

Der har gennem længere tid været arbejdet i en kommission, som har beskæftiget sig med uddannelsen på handelsom-

rådet, en kommission, som formodentlig i løbet af ganske kort tid afgiver en betænkning, der gør denne uddannelse betydeligt mere effektiv og følgende de retningslinjer, som jeg her ganske kort har skitseret.

Jeg tror ikke, at det fremover vil være muligt på de små handelsskoler, som findes ud over landet, og som i stor udstrækning giver undervisningen om aftenen, at gennemføre en undervisning, der er tilfredsstillende. Dertil kommer, at man jo også for handelsskolernes vedkommende, præcis som man har det for de tekniske skoler, må finde frem til en undervisning givet af lærere, som selv har modtaget en uddannelse inden for det pågældende fag. At man så derudover måske skal give dem en erhvervspædagogisk uddannelse, er en anden side af sagen, men som handelsskoleundervisningen former sig i dag, kan man vist nok konstatere, at den er ikke tilfredsstillende.

I lovforslagets § 6 åbnes der mulighed for, at der kan ydes driftstilskud fra staten på op til 84 pct. også til de privatejede skoler. Jeg har den opfattelse, at selv med dette tilskud vil det næppe være muligt at opretholde de små handelsskoler, selv ikke med den indrømmelse, som man fra regeringens side har givet over for udvalgets mindretal, at man i visse tilfælde kan yde op til 100 pct. i tilskud til lærerlønninger.

Der er ikke for handelsskolernes vedkommende den samme faste ordning med kommunerne om tilskud som for de tekniske skoler, men det vil være rimeligt fremover at tilstræbe sådanne ordninger, og det ville have været betydeligt nemmere også administrativt, hvis man havde etableret alle disse erhvervsskoler som selvejende institutioner.

Endelig vil jeg gerne erklære mig tilfreds med, at der af statskassen kan ydes tilskud til uddannelsen af lærere. Efterhånden som al undervisning i henhold til lærlingeloven skal foregå i dagtimerne, bliver der et behov for heldagsbeskæftigede lærere, og det er rimeligt, at disse lærere får en erhvervspædagogisk uddannelse. Jeg hilser derfor med glæde, at undervisningsministeren har nedsat et udvalg til at udarbejde forslag til en sådan læreruddannelse, og jeg vil håbe, at dette udvalg vil drage lære

[Peter Jørgensen.]

af de erfaringer, man har dels fra statens tekniske lærerkursus, dels fra den række af forsøgskursus, som er gennemført ved Jysk Teknologisk Institut.

Må jeg til sidst omtale den straffebestemmelse, som nu indføres i loven, en straffebestemmelse, som først og fremmest sigter mod brevskolerne. Spørgsmålet har også været rejst her i det høje ting af det ærede medlem hr. Dupont den 28. november 1962, som dengang pegede på en række eksempler på den uddannelse, som brevskoler foregøgl de unge mennesker. Jeg har i anledning af lovforslagets fremsættelse fået forelagt en lang række eksempler på, hvor dårligt de pågældende mennesker er blevet betjent af brevskolerne. Man har gennem dagbladenes annoncer bibragt folk den opfattelse, at bare de tilsluttede sig disse brevskolekursus, så kunne de på så og så lang tid opnå en fuldt godkendt uddannelse. Det har jo vist sig, at man slet ikke har kunnet opfylde de krav, som man på en række områder stiller. Det gælder uddannelsen af tekniske assistenter, det gælder laborantuddannelsen, det gælder en hel række andre uddannelser, og det har vist sig, at folk ikke alene har måttet betale det ret store beløb, som en sådan uddannelse har kostet, men de har også gennem en lang række retssager måttet betale sagsomkostninger. Jeg synes derfor, at det er rimeligt, at man nu i forbindelse med denne lovgivning også får en lovgivning med hensyn til brevskolernes forhold.

Der findes i øjeblikket her i landet en 4-5 brevskoler, som har fået statens og undervisningsministeriets godkendelse, og det er naturligvis ikke de skoler, jeg her sigter til, men først og fremmest dem, som ikke har en sådan godkendelse, men som alligevel over for offentligheden igennem annoncer skilter med, at de kan give en betryggende uddannelse. Der var måske grund til i den forbindelse at pege på, om de skoler, der nu eksisterer, tekniske skoler, handelsskoler o.lign., ikke kunne tage spørgsmålet om en brevskoleundervisning op til drøftelse. Det ville jo være naturligt for disse skoler netop at give dem, som søger skolerne, det rette pensum, og det ville i mange tilfælde være en stor hjælp for dem, som søger de forskellige videregående ud-

dannelser inden for disse skoler. Der er som sagt i offentligheden rejst en hel række problemer; de er rejst i dagbladet Aktuelt, HK har peget på en lang række forhold, og ikke mindst har vore skoleledere landet over beskæftiget sig med dette spørgsmål. Jeg vil gerne henstille — jeg går ud fra, at der bliver nedsat et udvalg til behandling af dette lovforslag — at udvalget interesserer sig for det sidste, jeg her har sagt.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

N. Chr. Christensen: De nugældende bestemmelser om tilskud og lån til tekniske skoler, handelsskoler og maskinist-skoler er som bekendt optaget i 3 love. Når man nu søger at samordne disse for tiden rådende bestemmelser, er det som følge af den eksplosive udvikling, der er sket efter lærlingelovens vedtagelse i 1956, der, som det vil være bekendt, gik ud på en forbedring af lærlingeuddannelsen inden for håndværk, industri og handel.

I årene, der fulgte derefter, er der i vort samfund sket en overordentlig betydningsfuld udvikling. De unge, som tidligere blev undervist på aftenskoler, fik nu mulighed for igennem dagskoleundervisning og en langt bedre tilrettelagt undervisning at få en indstilling over for deres fag, som de tidligere ikke havde kunnet få på samme måde.

Jeg havde den ære for mit parti i sin tid at være ordfører angående lærlingeloven, og jeg er glad for i dag at kunne sige, at de demokratiske partier her i folketinget alle stærkt bidrog til en fornuftig og tidssvarende lærlingelov.

Det var nemlig slet ikke så lige en sag at gå til. Vi vidste, at megen gammel fordom skulle overvindes ved overgangen til dagskoleundervisning, og derfor blev der også givet en lang frist for opbygning af et system med fremtidsperspektiver. Håndværker- og industriforeninger samt handelsskoler er jo skabt ud fra pionerånden, og det var ikke så let at få disse pionerer, der igennem offervilje havde skabt de mange skoler, til at forstå, at den ny tid krævede helt andre og kostbarere undervisningsformer, og at store offentlige midler skulle

[N. Chr. Christensen.]

indsættes, hvis vor ungdom skulle have chance for at følge med i konkurrencen og udviklingen.

I de 8 år, der er gået, siden lærlingeloven blev vedtaget, er en gennemgribende rationalisering gennemført. Nye og kostbare skoler med lærlingehjem er opført, og endnu er vi langt fra vejs ende.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at en i 1963 udarbejdet oversigt viser, at behovet for nybyggeri til de omhandlede skoler beløber sig til en samlet opførelsesværdi på ca. 600 mill. kr., deraf alene de 100 mill. kr. til skolehjem. Jeg skynder mig at sige, at det er ikke det beløb, som lovforslaget drejer sig om, det er ikke den bevilling, der er tale om her i dag. Det er i forhold hertil beskedent, fordi man har kunnet tage det år for år igennem disse 8 år. Men det er udtryk for, hvad der er investeret i denne uddannelse. Størsteparten er som bekendt allerede afholdt. For mange af vore medborgere, ikke mindst for pionererne, kan det nok svimle, når de hører sådanne tal, men for de unge kan det være nyttigt at hæfte sig ved, at de heraf kan få det indtryk, at der har været en levende forståelse for uddannelsesbehovet og for, at der skal bringes ofre, for at vor unge kan få mulighed for en uddannelse, der kvalificerer dem til at vinde med i konkurrencekapløbet.

Jeg havde den glæde at være med ved en indvielse af en af disse nye håndværkerskoler i Herning forleden dag, hvor den højtærede undervisningsminister deltog og indviede skolen. Det, der glædede mig ved denne lejlighed, var ikke alene at se, hvor velindrettet det var, hvor smukt det var, og hvor gode forhold der blev givet vore unge mennesker her, men også dette, at de selv havde bidraget til denne skole ved eget arbejde. Det vidner jo om, at tanken nu har fået rod ude i befolkningen. Det var millionbeløb, der var investeret, men overskridelsen var dog kun på 50.000 kr., hvilket vist må siges at være uhyre beskedent, for der var jo gået lang tid med at få dette bygget. Når overskridelsen var så relativt lille, så tror jeg, man bl. a. må tilskrive dette de unges interesse for det, de har været med til at bygge videre på her. Jeg ønsker at gøre disse indledende

bemærkninger for at skabe forståelse for de unges uddannelsesmulighed og for at give udtryk for, at også det parti, som jeg repræsenterer, er levende og varmt interesseret i den uddannelsesform, som er nedlagt i det lovforslag, vi behandler i dag.

Jeg vil gerne give den højtærede undervisningsminister tilslutning til den kompliment, han har givet det arbejde, som udvalget, der blev nedsat i 1963, har udført. Det er rekordfart for et udvalgsarbejde, og det lovforslag, der er fremsat nu, har efter min opfattelse også hast. Derfor vil vi gerne fra venstres side give vor tilslutning til, at det får en hurtig gang i det udvalg, der bliver nedsat, så det kan gennemføres i denne samling.

Jeg vil også gerne komplimentere håndværkertilsynet for det store og vanskelige arbejde, der er udført her. Jeg ved nok, at der er folk, der synes, det er gået for langsomt, men der har været mange vanskeligheder at overvinde. Først skulle mesterorganisationerne og arbejderorganisationerne være enige; derefter skulle der udarbejdes undervisningsplaner og byggeplaner; videre skulle der forhandles med kommuner og boligministeriet; tusinder af hindringer skulle ryddes af vejen, og samordning skulle etableres; finansudvalget skulle søges om bevillinger, kommunerne ligeledes; erhvervene skulle også søges, de skulle også betale deres part. At få dette spil til at gå op har ikke været let. Men vi har alligevel set den ene skole rejse sig efter den anden, medens andre skoler er faldet for rationaliseringen. Alene for de tekniske skoler er forholdet det, at mens der i 1956-57 var 330, så er der nu 45 dagskoler. Det har været en kostbar omgang og overgang, men det har været nødvendigt. Det siger sig selv, at i overgangsårene har man måttet fægte sig frem med hensyn til lån og byggeri.

Det lovforslag, vi behandler i dag, går ud på at skabe faste og let forståelige retningslinjer for, hvad der skal gælde i fremtiden, og det hilser vi med tilfredshed.

Jeg vil gerne føje til et ønske om, at byggestrammingspolitikken ikke kommer til at lægge for store hindringer i vejen for en udvikling, der er både nødvendig og påkrævet for den del af ungdommen, som dette lovforslag omfatter.

[N. Chr. Christensen.]

Lovforslaget, der er til behandling i dag, giver det økonomiske grundlag for skolernes drift. Det indfører en bedre tilskudsordning end før både med hensyn til lærlingeophold, centralskoler og skolehjem. Skolerne skal fortsat sammen med kommunerne tilvejebringe en part af opførelsesværdien, men kommunernes medvirken optages nu i loven, hvor skolerne drives som selvejende institutioner. Det er dog staten, der påtager sig de fleste byrder, fordi lånene i de fleste tilfælde bliver rente- og afdragsfri. Det kan næppe hellere være anderledes, hvis lærlingeuddannelsen skal have den rigtige placering i forhold til anden uddannelse her i landet. For år tilbage var det mestrene, der bar de fleste af byrderne ved lærlingeuddannelsen. Det er i dag blevet en så kostbar historie, at det simpelt hen ikke lader sig praktisere, hvis vi skal have uddannet vore unge.

Når vi alligevel uden betænkelighed går med til dette lovforslags gennemførelse, skyldes det, at vi erkender nødvendigheden af, at samfundet må investere i ungdommen, og at håndværkets og handelens unge ikke skal være ringere stillet end andre unge i vort samfund.

Om fordelingen har de rette procenter mellem stat og kommune og skolerne og læremestrene og organisationerne, kan jeg ikke sige her på stående fod. Nogle kommuner vil vel mene, at de pålægges for stor en part. På den anden side er der også tale om fordele for de kommuner, der får disse store skoler, fordi der jo flyder betydelige indtægter heraf. Jeg vil imidlertid gå ud fra, at disse forhold kan blive nærmere belyst under udvalgsbehandlingen.

Med hensyn til den forestående udbygning af handelsskolerne vil jeg gerne sige, at her er der visse oplysninger, som vi gerne vil have nærmere rede på i udvalget. Det er givet, at hvor det drejer sig om håndværk og industri, hvor der skal investeres i dyre maskiner til skolerne, er en gennemgribende rationalisering af hele skolevirk-

somheden nødvendig. Jeg er ikke sikker på, at det er nødvendigt at foretage en så hård rationalisering, hvor det drejer sig om handelsskolerne, for de har jo ikke maskiner og andet inventar, der er så kostbart som det, der findes inden for håndværk og industri, og jeg vil derfor henstille, at man farer lempeligt frem over for dem. Der findes mange gode handelsskoler, som — forstod jeg af den ærede socialdemokratiske taler — kniven hang over, og der er sikkert også nogle, det er nødvendigt over for, for at de unge kan få en ordentlig uddannelse; men spørgsmålet er: hvad er en lille handelsskole, hvad er kriteriet for, at der er tale om en lille handelsskole? Der findes adskillige byer, som har gode handelsskoler, der ikke er store, men som dog har elever i et antal af fra 200 og opefter, og som formentlig kan bestå, så der bør ikke foretages en alt for hård rationalisering.

Jeg går ud fra, at de saglige synspunkter, vi har, og de saglige spørgsmål, vi har stillet her, vil blive besvaret i det udvalg, der efter første behandling bliver nedsat.

Må jeg så lige sige et par ord om brevskolerne. Jeg tror, det er nødvendigt, at vi også ser lidt på det område. Jeg hilser med tilfredshed, at der i loven er indført skarpere kontrolbestemmelser end før. Der findes sikkert udmærkede brevskoler her i landet, skoler, som også har ministeriets godkendelse, men der er vistnok en kratkov udenom, som man bliver nødt til at se lidt nærmere på.

Med disse ord kan jeg tilsige mit partis støtte til en hurtig og velvillig behandling af dette lovforslag, som vi ganske vist kun betragter som en økonomisk rammelov, men en rammelov omkring en betydningsfuld udvikling i vort land.

Weikop: Jeg er ganske enig i mange af de betragtninger, som det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen her fremsatte, og jeg vil derfor ikke gentage dem, hvad jeg for så vidt godt kunne føle trang til. Ligeledes skal jeg undlade at komme ind på

[Weikop.]

betrægtninger om den udvikling, der er sket med hensyn til handelsskolerne — hvilke der, om jeg så må sige, skal slagtes eller ikke slagtes, det skal jeg afstå fra.

Jeg vil derimod gerne have lov til at sige, at det udvalg, der vel nu for en måneds tid siden har afgivet betænkning, er blevet nedsat 2 år for sent. Man ophævede skolepengeordningen i 1961 uden i virkeligheden på forhånd at gøre sig de økonomiske konsekvenser af en sådan ophævelse klart — det skete i enighed, men alligevel med et pennestrøg — men først her i 1963 blev dette udvalg nedsat. Undervisningsministerens lovforslag hviler på en betænkning fra dette udvalg, en betænkning, der er udateret, hvad den måske også skal være, men dog noget, jeg har undret mig lidt over. Betænkningen er udarbejdet af et udvalg bestående af ikke mindre end 29 medlemmer og 2 sekretærer. Man kan vel derfor sige, at sagkundskaben på det undervisnings- og organisationsmæssige område har været fuldtgyldigt repræsenteret, men når man tager hensyn til, at det var udvalgets opgave, således som det i øvrigt allerede er sagt her, at tilvejebringe et nyt økonomisk grundlag for skolerne, kan man måske undre sig lidt over, at ingen af landets kommuner har været repræsenteret i udvalget eller er blevet spurgt, endskønt man må sige, at udvalget i høj grad har beskæftiget sig med kommunernes stilling til skolerne. Udvalget har væsentligst beskæftiget sig med, hvor meget kommunerne skal betale, medens den højtærede minister har anset det for at være af betydning, at kommunerne får medindfyldelse på ledelsen af lærlingeskolerne. Meget kunne tyde på, at ministeren, da udvalget blev nedsat, ikke har haft betalings-spørgsmålet så stærkt i tankerne, for i så fald ville ministeren vel nok i det mandstærke udvalg kunne have fundet en beskeden plads til en eller to repræsentanter for landets kommuner. Jeg er enig i det påskønnelsesværdige i — således som det allerede er sagt — at undervisningsministeren bringer skolernes økonomi under mere faste rammer, og det kunne vel ganske simpelt heller ikke gå længere, som det gik. Men det står som en gåde for mig, hvorfor ministeren har belastet kommunerne så stærkt

økonomisk, især under hensyn til at staten ifølge lovforslaget skal yde større tilskud til skoler, der ikke er selvejende. Spørgsmålet om betydningen af kommunernes deltagelse i ledelsen af lærlingeskolerne, så længe læremestrenes organisationer — og det er meget væsentligt — bevarer deres tilknytning til skolerne, skal jeg vende tilbage til senere. Kommunernes tilskud har som før nævnt hidtil været frivilligt, men nu bliver kommunerne — kan man godt sige — tvangsindlagt til oven i købet at yde bidrag til undervisning, som de ikke tidligere har støttet. De økonomiske virkninger heraf vil efter bemærkningerne til lovforslaget i 1964-65 for statens vedkommende blive 1 mill. kr. mere, og for kommunernes vedkommende vil merudgiften blive ca. 4 mill. kr., og udgifterne vil derefter blive stigende.

Derimod er de økonomiske virkninger af den nye bestemmelse om, at kommunerne skal yde 16 $\frac{2}{3}$ pct. til opførelsen af nye skoler og til skolehjem, meget usikre for de enkelte kommuner. I de første 2 finansår regner man med 73 mill. kr. for kommunernes vedkommende. Ifølge lovforslaget er det tanken, at støtten skal ydes gennem amtskommunerne, når det drejer sig om mindre bysamfund. Men hvad med de større bysamfund, bl. a. København, hvor lærlinge, der er bosiddende i andre kommuner, skal søge hen på skole? Skal man dér søge ad frivillighedens vej at finde en ordning, eller hvilke tanker har man? Det er absolut ikke uden betydning at få klarhed herover, når der er opgjort et behov for skoler på 500 mill. kr. og skolehjem på 100 mill. kr. — d.v.s. en fremtidsregning på 100 mill. kr.

Jeg vil mene og tro, at disse økonomiske spørgsmål nøje må undersøges, og at man bl.a. også må søge at finde frem til, hvilken visdom der ligger bag de procentsatser, hvorefter kommunerne skal yde tilskud. Jeg forstår, at reglerne for driftstilskuddene skal fastsættes af undervisningsministeren og indenrigsministeren; men det vides ikke hvordan, ud over at tilskud fra amtsskolefonden forudsætter, at lærlingene er hjemmehørende inden for fondens område. Om man heraf kan slutte, at kommuner uden for amtsskolefondens område alene skal yde tilskud til lærlinge, der er bosat i de på-

[Weikop.]

gældende kommuner, står heller ikke klart.

Den usikkerhed med frivillige kommunebidrag, der har været — det må indrømmes — søges nu fjernet ved en tvangsordning, og dette er måske også ganske rimeligt. Men mindre rimeligt forekommer det at fastsætte tilskud, der ligger langt over, hvad der nu ydes frivilligt, og som oven i købet mere end dækker i hvert fald håndværkerlærlingeskolernes udgifter. Det forekommer mig heller ikke, at det er særlig hensynsfuldt i betragtning af, at loven tænkes at skulle have virkning allerede fra 1. april d. å.

Når lovforslaget så klart siger, at staten dækker driftsudgifterne til den videregående undervisning, der afsluttes med en prøve, og også udgifterne til inventar og udstyr, kan det måske være svært at se, hvorfor der kun ydes 85 pct. til udstyr, når det drejer sig om lærlingeundervisning, særlig når læremesteren yder bidrag til undervisningen, i modsætning til at staten som sagt afholder alle driftsudgifter og andre udgifter til den videregående undervisning.

Der kunne for mig være anledning til at foretage flere sammenligninger, men jeg tror, jeg skal vente med at komme ind på det til udvalgsbehandlingen.

Jeg skal så lige vende tilbage til betydningen af, at kommunerne er med i ledelsen. For mig at se er det svært at påpege, hvilken indflydelse man nu vil tillægge kommunerne på ledelsen. Undervisningsministeren skal godkende skolerne, bestemme om der er grundlag for en forsvarlig undervisning, og om lærerkræfterne er kvalificerede. Ministeren bestemmer, hvilke krav der må stilles til lærerne, udfærdiger undervisningsplaner og eksamensordninger og kan bestemme alle forhold vedrørende undervisningen. Ministeren fastsætter bestemmelser angående driften og de økonomiske og organisatoriske forhold og bestemmer aflønningen af lærere og andet personale. Ministeren fastsætter klassekvotienten og bestemmer, hvilke udgifter der kan gives tilskud til o. s. v. o. s. v., og dertil kommer så tilsynenes indflydelse.

Jeg synes nok, ministeren burde betale lidt mere for så meget, og i hvert fald forstår jeg knap nok, at det udvalg, der

har afgivet den røde betænkning, der også tillægger staten hele indflydelsen, har haft mod til at pege på muligheden af, at kommunerne på et senere tidspunkt med en anden kommunal inddeling burde overtage en del af byrderne ved den videregående undervisning, der nu påhviler staten. Ganske vist — det skal indrømmes — tilføjer udvalget, at så skulle kommunerne have den repræsentation i ledelsen, som jeg forstår staten nu har. Men hertil er bare at sige, at kommunernes repræsentanter ikke er ret meget værd, når det er sådan, at staten, som jeg lige har nævnt, rent faktisk bestemmer alting.

Heroverfor kan ministeren sige til mig, at hvis jeg læser betænkningen igennem, vil jeg se, at der dog står i den, at de kommunale repræsentanter i skolens ledelse vil kunne medvirke til, at disse skoler samarbejder hensigtsmæssigt med andre kommunale skoler o.s.v. Ja, det står der, men det har nu ikke så forfærdelig meget med ledelsen af skolen at gøre. Det er formentlig en praktisk foranstaltning, der her er påpeget.

Jeg vil gerne til sidst sige, at jeg synes, undervisningsministeren med dette lovforslag har ydet et virkelig godt bidrag til at få de forskellige forhold belyst — og at det er på høje tid, tror jeg undervisningsministeren vil indrømme mig. Men på den anden side må jeg sige, at det er lovlig sent, dette lovforslag kommer til behandling, hvis det er hensigten — og det er det vel — at det skal gennemføres i indeværende folketingsår.

Jeg vil gerne tilsige mit partis levende — meget levende — interesse for lovforslaget. Vi vil medvirke til den grundige behandling, som jeg synes den højtærede ministers lovforslag så sandelig fortjener. Så er der kun ét spørgsmål tilbage: er der tid nok dertil?

Jens P. Jensen: Da vort partis ordfører, det ærede medlem hr. Helge Larsen, ikke har kunnet vente længere, fordi han nødvendigvis skulle være andetsteds, skal jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget. Der sker jo betydelige bedringer på dette område, og eventuelle ønsker om ændringer kan vel blive belyst i udval-

[Jens P. Jensen.]

get. Jeg kan derfor give lovforslaget vor tilslutning og tilse medvirken til en snarlig gennemførelse.

Morten Lange: Jeg kan på mit partis vegne give almindelig tilslutning til lovgivningen om et mere rationelt økonomisk grundlag for en række af vore teknisk prægede skoler. Jeg synes, at lovgivningen har bragt lidt mere klarhed i en forholdsvis kaotisk situation, og så skal man naturligvis glæde sig. På den anden side forekommer det mig, at når lovgivningen er fremkommet, som den er, er det nok et tegn på, at situationen virkelig har været ganske overordentlig kaotisk, for mange af de bestemmelser om tilskud, refusion o.s.v., som man her arbejder med, virker i hvert fald halvkinesiske. Det har fået mig til at spekulere på, om man ikke har fået brudt lovlig lidt med traditionerne for, hvad der jo i virkeligheden i vid udstrækning er rester af privat initiativ. En hel del af disse skoler er bygget med overordentlig prisværdige private anstrengelser, men denne epoke er forbi.

Der er ingen tvivl om, at med de rammer, denne lovgivning lægger fast, er det blevet en statsopgave at klare de pågældende skolers drift og finansiering. Jeg tror nok, man havde stået sig vel ved at tage skridtet lidt mere fuldt ud. Sammenligner man med en skole, som i hvert fald i nogen grad dækker det samme alderstrin, nemlig gymnasierne, har man dog i hovedsagen sat sig på, at gymnasierne er statsskoler, som bliver drevet for statens regning og derfor har en forholdsvis simpel regnskabsføring. Der findes naturligvis en del kommunale gymnasier, men det synes jeg i og for sig er en uskik; det kunne man lige så godt have undgået. Der er for mig en hel del, der tyder på, at vi i en periode, hvor arbejdet med disse skoler må få et betydeligt opsving, nok havde stået os ved at placere ansvaret dér, hvor det faktisk ligger, nemlig hos staten.

Jeg er i ikke ringe grad tilbøjelig til at være enig med det ærede medlem hr. Weikop, når han undrer sig noget over, at vi herinde en gros kan give os til at fastlægge, at nu skal kommunernes tilskud til en række projekter, som de kun

har forholdsvis lidt med at gøre, sættes så og så meget i vejret. Det var forholdsvis mere reelt; om man, når magten ligger hos staten og undervisningsministeren, også lod de økonomiske tilskud af forskellig art ligge samme sted. Jeg kan ikke se, der er nogen grund til denne sindrige opbygning med 60 pct.s tilskud og derefter 40 pct.s tilskud af de 60 pct. og den slags kineseri. Jeg tror, det ville være langt det rimeligste at sige, at disse skoler skulle drives med statsmidler.

Naturligvis er det særlig aktuelt nu, hvor vi gennemfører en koncentration, så en kommune af passende størrelse ikke længere har sit sæt skoler, men at det store flertal af landets kommuner, også en række bykommuner, må regne med at sende de pågældende skolesøgende til andre kommuner. Det fører til refusionsordninger og til, at den kommunale samfølelse med den pågældende skole naturligvis blive væsentlig mindre.

Det samme gælder spørgsmålet om den form, som er en følge af den differentierede tilskudsordning, nemlig at man har valgt at gøre skolerne til selvejende institutioner. Nu kan man jo spekulere meget på, hvad det egentlig er, disse selvejende institutioner ejer. Det havde dog også her været en forenkling, om man havde fundet ud af, at det var et statsskolesystem. De selvejende institutioner, man har arbejdet med, er skabt efter model af de danske højskoler. Dét havde de selvejende institutioner en mening, for en højskole vil have et særligt ansigt, en særlig ideologi, eller hvad man nu vil kalde det. Det er helt rimeligt, at man ikke dér arbejder på statsbasis, selv om staten finansierer det meste, men på en basis, som gør, at den selvstændige karakter kommer frem. Det gør det også naturligt, at man har en bestyrelse og mange andre rare ting. Som det ærede medlem hr. Weikop måske mente — sådan kunne hans udtalelser i hvert fald forstås — forekommer det imidlertid, at bestyrelsen for disse skoler er så inderlig overflødig. Til disse skoler hører et lærerråd, det er den ledelse, der er brug for. At man også skal have en bestyrelse, der skal komme en gang imellem og blande sig i en eller anden skør sag, kan jeg ikke se nogen som helst grund til. Det kan måske være meget rart og fint at sidde i bestyrelsen

[Morten Lange.]

for den tekniske skole, men det er egentlig tidsspilde. Det kunne være gjort nemmere, men måske er vi ved at bevæge os i den retning. Så kan man jo glæde sig.

Disse kritiske bemærkninger skal ikke tages alt for tungt, for jeg går ud fra, at det i realiteten bliver den højtærede undervisningsminister der kommer til at regere, og han må selv om, hvilke besværlige kringelkroge han vil have med på sin vej, så det går alt sammen nok. Det, der er vigtigt, er naturligvis, at den indviklede form for lovgivning ikke holder igen på projekter og på programmer. Vi har allerede fået at vide, at det kommer til at knibe med at få lærlingedagskolen gennemført til tiden. Der er så mange punkter, hvor vi er kommet bagefter, så jeg håber, at den højtærede minister vil være i stand til at sætte kraft på udbygningen på trods af disse kringelkroge i lovgivningen. Der er nemlig meget, der haster og haster særdeles.

Jeg havde i og for sig med større interesse set på, om man i lovgivningen havde antydnet, at man ville gennemføre en større koordinering inden for disse forskellige typer skoler. Jeg har indtryk af, at man i større udstrækning, end tilfældet er i øjeblikket, i hvert fald kunne komme igennem med at benytte fælles lærerkræfter ved en række fag ved flere af disse skoler og måske nemmere kunne gøre det, hvis disse skoler også bygningsmæssigt og på anden måde var kopt sammen til en enhed.

Nu er det formodentlig sådan, at hvis man i en kommune har fået en handelsskole, kan vel så nabobyen se, om den kan få en teknisk skole, og det kan kommunalfordelingsmæssigt være rigtig hyggeligt, men jeg er ikke sikker på, vi derved får de bedste enheder. Jeg tror, at et samarbejde imellem flere af disse enheder både bygningsmæssigt og lærermæssigt i mange tilfælde vil være til lettelse, men det skal jeg nu ikke gøre mig klogere på end nødvendigt. Jeg refererer kun nogle ønsker, som er blevet udtrykt over for mig fra forskellige side, og som måske kan belyses nærmere ved udvalgsbehandlingen.

Jeg kunne som sagt have ønsket mig en klarere placering af statsansvaret på dette område og specielt altså med hensyn til økonomien. Skulle jeg komme med en lille

vejledning for, hvorledes vi måske kunne komme videre i den retning, så kan jeg nævne, at dette var da et af de steder, hvor vi i stedet for at give kommunerne større byrder kunne give dem lidt mindre byrder; når vi nu forhåbentligvis, inden denne samling er forbi, stjæler forlystelseskatten fra kommunerne, har vi jo klart for os, at vi må give dem lidt kompensation, og her synes jeg kompensationen samtidig vil betyde en klargøring af lovgivningen.

Bækgaard: Dansk erhvervsliv har jo især i de sidste årtier forøget produktion og omsætning ganske betydeligt ikke alene til gavn og glæde for erhvervene selv, men for hele det danske samfund. Som følge deraf må det være i alles interesse, at den ungdom, som efterhånden rykker op i erhvervslivets forskellige funktionspladser, er godt uddannet både teoretisk og praktisk. Mit parti kan give tilslutning til gennemførelsen af dette lovforslag. Dansk erhvervsliv er meget vidt forgrenet, og en lovgivning af den art, vi behandler her, er det efter min opfattelse ret vanskeligt at overse rækkevidden af; jeg skal derfor kun gøre nogle ganske få bemærkninger her ved første behandling.

I den skriftlige fremsættelse står der, at det er af største betydning, at de unge kan få en god faglig uddannelse, at udviklingen går i retning af stadig udvidelse af den teoretiske del af uddannelsen, og at lærlingetiden som følge heraf har kunnet nedsættes. Denne opfattelse af den øjeblikkelige situation er sikkert rigtig, men jeg håber, at der netop gennem en lovgivning som denne kan findes frem til et godt balanceforhold mellem teori og praksis, således at det praktiske ikke bliver trængt for meget i baggrunden.

Efter lovforslagets § 10 kan statskassen yde tilskud til udgifter til lærlinges befordring i forbindelse med deltagelse i lærlingeundervisning. Her tænkes vel på specielle uddannelser, og den højtærede minister kan måske give oplysning om de udgifter, der hidtil har været afholdt i denne forbindelse. Jeg ved nemlig, at flere større byer har en sådan fællesuddannelse i specielle fag, men i hvor stor udstrækning det foregår landet over, er jeg ikke klar på. Det er sikkert

[Bækgaard.]

en både god og økonomisk måde at drive undervisning på, da der vel nok er fag, som kun har få elever inden for et større landområde.

Ifølge lovforslagets § 7 kan ydelsen af driftstilskud gøres betinget af, at skolen har et af undervisningsministeren fastsat antal elever pr. klasse. Her er det vel naturligt at spørge, om der kræves samme elevantal inden for de forskellige fag. Jeg tænker på den forskel, der er på lærlingeanallet i f. eks. handelsfag og guldsmedefaget.

I partiet de uafhængige tillægger vi det stor betydning, at erhvervet gennem veluddannet ungdom ikke alene får god, kvalificeret arbejdskraft, men også er en dygtig arvtager, så vi håber, at lovforslaget må få en grundig og velvillig behandling i det udvalg, der bliver nedsat.

Undervisningsministeren (Helveg Petersen): Jeg takker de ærede ordførere for den velvillige behandling, man har givet lovforslaget. Det er jo stort set identisk med et forslag, der er afgivet af et meget alsidigt sammensat udvalg, og det er dog en betryggelse, at der har været denne alsidighed.

Anledningen til udvalgets nedsættelse var faktisk de videregående uddannelser, men straks fra første færd blev det gjort klart både af LOs repræsentanter og af arbejdsgiverne inden for håndværk og industri, at man ønskede at kigge på skolepengene. I virkeligheden ønskede man deres totale bortfald, men forhandlingerne herom førte til et kompromis. Det er nu foreslået, at der gives hjemmel til, at der ydes 60 pct. i statstilskud. Det betyder ikke, at man for handelsskolernes vedkommende skal gå op til denne procentsats. Jeg tror, vi kan regne med, at man for handelsskolernes vedkommende i en årrække kan holde sig til de 48 pct., men der er altså hjemmel til, at man, om det er nødvendigt, regulerer dette tilskud op. Når man jævnsides hermed fastsætter bestemmelser om, at kommunernes tilskud skal forøges — man fikserer deres tilskud, hvad man ikke har gjort før — så er det også naturligt, at der i kommunale kredse kan opstå utilfredshed; men jeg vil alligevel tro, at man, når man tænker tingene igennem, vil finde det rimeligt, at kommunen deltager i udgifterne. Jeg skal

komme tilbage til dette om et øjeblik, når jeg knytter et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Weikops betragtninger.

Det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen var inde på handelsskoleundervisningen og udtalte, at man skulle være varsom med at slå de små skoler i stykker. Det skal vi. Vi skal i det hele være varsomme med at forcere en udvikling, hvor erhvervene ikke er med. Mange af de bestræbelser, der udfoldes i disse år, går jo netop ud på at fastholde forbindelsen mellem statsmyndighederne og erhvervene, fordi det er en principiel opfattelse, der er bestyrket igennem årene, at det er meget værdifuldt, om det er i orden med dette fodslag mellem myndigheder og erhverv, og det må vi sikre; men jeg tror alligevel at hvis vi skal kunne leve op til de krav, der må stilles til handelsskolerne på basis af den rivende udvikling, der finder sted inden for erhvervene, bliver det nok nødvendigt med en koncentration, ellers kan man ikke imødekomme kravene om specialisering.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Weikop, at vi stod jo i den situation i 1961, at vi skulle tage stilling til spørgsmålet om skolepengenes bortfald. Det var med den udvikling, der var i gang, nødvendigt, at man kunne ophæve skolepengene, og der blev altså taget den principbeslutning, at nu skulle skolepengene bortfalde, og staten skulle dække det underskud, der måtte opstå som følge deraf. Nu kan man jo sige — det var det, det ærede medlem var inde på — at så var det en logisk konsekvens, om man straks var gået i gang med at udarbejde nye tilskudsregler. Men det var jo ikke dengang en absolut forudsætning, at man tilvejebragte nye regler. Den forudsætning, der var til stede, og den, der blev bekræftet af finansudvalget, det var, at staten skulle betale underskuddet.

Og må jeg sige med hensyn til det ærede medlems bemærkning om kommunerne over for staten, at der var en række spørgsmål, det ærede medlem nævnte, som jeg meget gerne vil tage op med udvalget; der var en række detailspørgsmål, som det er vigtigt at se meget grundigt på. Det er helt klart, at selve lovforslaget rejser problemer, som fortjener, at man ser meget nøje på dem. Jeg håber, at det er muligt at nå igennem

[Undervisningsministeren.]

for at skabe den ro og den tilfredshed omkring hele dette område, som vi har måttet savne i nogen tid.

Til det ærede medlem hr. Morten Lange vil jeg gøre den bemærkning, at den institution, vi kalder den selvejende, er en overordentlig nyttig institution. Forholdet er jo det, at vi sikrer forbindelsen til erhvervene, og vi sikrer samtidig, at skolerne i realiteten er under de samme regler med hensyn til budget, med hensyn til kontrol, med hensyn til revision og med hensyn til dispositionsmuligheder. Det er naturligvis en forudsætning for, at staten kan gå så langt med tilskuddene, at man har denne mulighed over for disse institutioner. Jeg tror, det er en fordel, at man er i stand til at sikre denne kontakt med erhvervene, som er en grundlov for de skoler, der her er tale om.

Der er mange problemer rejst i forhandlingerne her, der vil være mange ting, vi skal klare op fra ministeriets side. Vi skal gøre, hvad vi kan for at belyse de problemer, der findes, bedst muligt. Jeg takker for den tilslutning, man har givet til dette forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Jørgensen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om læreruddannelsen i Grønland har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget O. Mathiasen har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil statsministeren godkende rigtigheden af en udtalelse til Ekstrabladet for 30. marts d. å., hvor statsministeren

bekræfter, at „uanset hvilke løsninger man eventuelt når frem til med hensyn til oprettelse af en fælles atomstyrke inden for NATO, så vil regeringen fastholde det standpunkt, at der ikke må placeres atomladninger på dansk territorium“?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Kirkegaard har meddelt mig, at han ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren medvirke til — evt. i samarbejde med de interesserede kommuner — at få fjernet nogle grimme bunkers, som virker meget dominerende, og som i høj grad skæmmer området ved Oddesundbroen?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 3. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om en kornordning for høståret 1964-65.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til kunstmuseer.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om menighedsråd.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om optagelse af lån til opførelse af en ny kirke i Gladsakse sogn.

[Formanden.]

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om internationalprivatretnlige regler for løsørekøb.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om tipping.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om hypotekforeninger.

Mødet hævet kl. 17⁴⁴.

78. møde.

Fredag den 3. april kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler folketingsmand Aksel Larsen, at han på grund af kurophold i mindst 1 måned ikke vil kunne deltage i tingets møder, hvorfor han anmoder om sygeorlov og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om en kornordning for høståret 1964-65.

Valgt blev: *Carl Petersen, K. B. Andersen, Hjortnæs, Carl Nielsen, Chr. Rasmussen, Hans Rasmussen, Teichert, Chr. Thomsen, Kirkegaard, Jens Chr. Christensen, Anders Andersen, Niels Eriksen, Per Federspiel, H. C. Toft, Juul Madsen, Niels Ravn og Morten Lange.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m.v. til disse skoler.

Valgt blev: *Peter Jørgensen, Albertsen, K. B. Andersen, Lis Groes, Poul Hansen (Grenå), Helge Nielsen, Hans Rasmussen, Søgaard, Helge Larsen, N. Chr. Christensen, Henry Christensen, P. E. Eriksen, Anker Lau, Weikop, Jørgen Jensen, Adolph Sørensen og Morten Lange.*

Den følgende sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om statstilskud til kunstmuseer.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 72) findes i tidenden sp. 4409).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 117 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i lov om menighedsråd.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 129) findes i tidenden sp. 4411).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Morten Lange: Ved første behandling af dette lovforslag tilkendegav jeg, at min gruppe ville afholde sig fra at stemme. Vi har fortsat det standpunkt, og vi er blevet bestyrket i, at vi ikke bør medvirke aktivt til vedtagelse af lovforslaget på grund af den stærke kampagne, som ikke mindst fra menighedsråds kredse, anført af menighedsrådsforeningens formand, er blevet ført med hensyn til spørgsmålet om seksualundervisning i skolen. Vi synes, det er meget uheldigt, at netop de kredse tager et